

KRĚŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHADZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok — — — — 2 zl. — kr.
 Na pol roka — — — — 1 „ — „
 Na štvrt roka — — — — „ 60 „

Jednotlivé číslo 4 kr.

Zodpovedný redaktor :

Dr. JOZEF JANDA.

*Redakcia a vydavateľstvo : Budapest,
 VIII. ker., Józsefkörút 35.*

*sem sa majú posielat predplatky, jako i do-
 pisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
 Cena jedného 5 slpcového malého riadku je
 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.*

Sv. Anton Paduanský.

Zakladanie kat. ľudových knihovni.

Veľmi vážna otázka je to, ako sa môže knihovňa založiť, tak tiež i tá otázka, ako ju máme v poriadku držať.

Predovšetkým treba sa postarať o väčší počet kníh, aby ľud videl a vedel, o čom je tu reč, aby ľud videl pozornosť svoju obrátil na túto až veľmi vážny zástoj hrajúcu vec; potom aj obetivejšie sa bude chovať.

Veľmi ťažká úloha je to, radu dať, aké knihy sa majú predovšetkým zaopatríť. Snáď sa nám podarí previesť to, čo sme si pred seba vzali; no i do tej doby, zakaiaľ prinesieme meno slovo odporúčania hodných kníh, celkom bezpečne a čistým svedomím odporúčame čo najvrelšie všetky diela Spolku svätého Vojtecha, ktoré sú mravnónáboženského obsahu; tento spolok doposiaľ len v takomto smere účinkoval. Neskôr, keď budeme mať viac času a buďto my sami, alebo aj iní oslovení horlitelia spoľahliví prečítajú diela iných vydavateľov, neskôr úplný sosnam diel odporúčania hodných uverejníme.

Aby sa knihovňa založiť mohla, k tomu je potrebná predo všetkým uduševnenosť, dobrá vôľa a obetivavosť. Lenže toto ešte nedostačí. Nemecký hovorí, že Geld regirt die Welt, to jest peniaze spravujú svet; aj v našej záležitosti nič nedocieleli človek bez peňazí.

Pečené holuby neletia do huby; ani peniaze neskočia nám samy od seba do ruky. Peniaze treba zbierať: Zvlášte zámožnejším gazdom treba vec vysvetliť, čo a prečo chceme; zberateľ sám musí ísť po predku dobrým príkladom, v tomto ohľade. Kde bohatý statkár (patrón) býva, netreba ho obísť, ba v prvom rade k nemu sa treba obrátiť. Jestli sa daktorý rodák z tej obce vyšvihol na stolec vysokého stavu a hodnosti, aj k takému sa treba obrátiť, aby preukázal povďačnosť k rodnej zemi

akou-takou obetou. Kde je kostol bohatý, treba sa obrátiť na cirkevnú vrchnosť, aby povolila istú summu z kostolných peňazí na ten vznesený cieľ obrátiť. Okrem toho aj predstavenstvo obce sa má poprosiť, aby aspoň dačo sa ušlo knihovni z tých peňazí, ktoré sa dostaly z peňažných pokút, a z iných nepredvidených prameňov. Slovom kde je dobrá vôľa, tam sa aj spôsob najde, k sobraniu potrebných peňazí. Bárs by ale aj neboly po hromade tie peniaze, ktoré sú potrebné k zadováženiu najpotrebnejších diel, preto ich môžeme objednať, však nám knihkupec dočká, zakaiaľ mu ostatnie peniaze pošleme. Duchovný si aj tak môže pomôcť, že za potrebovanie kníh mesačne žiada 5—10 krajciarov, čo hocktorý dobrý kresťan vďačne zaplatí, aby v dlhé zimné večery mal čo čítať.

Vážna otázka je aj to, kde má byť taká knihovňa? kde je kat. kruh, tam je najlepšie s kruhom spojiť knihovňu, ktorý potom daktorý úradník kruhu má pod rukou. V protivnom páde ale duchovný otec, alebo kat. učiteľ je povolaný k tomu, aby riadil knihovňu, ktorá sa má buďto na fare alebo vo škole nachádzať. Jestli je duchovný na toľko zamestnaný, že mu je nemožno riadenie knihovne na seba vziať, vtedy na každý pád kat. učiteľ nech vezme na seba túto vďačnú ľarchu, ktorá len podporovať môže jeho vážnosť u ľudu. Nech je ale hockto riaditeľom knihovne, duchovný preto vždy zostane jej dozorcóm. Riaditeľovi treba dopriať aspoň dvoch pomocníkov. Knihovňu treba otvoriť len v nedeľu po bohoslužbách. Jeden člen naraz len jednu knihu môže dostať. To treba vždy naznačiť, kto kedy a jakú knihu dostal. Na konci tohoto posledného článku o knihovňach opätujeme: Zakladajme kat. ľudové knihovne! *Dr. Čachtičan.*

POLITICKÉ CHÝRY.

Kalvin proti Tiszovi a Bánffymu Predseda beregskej neodvislej strany a kurátor kalvinskej cirkve nasledovne píše v jednom denníku: My opravidiví kalvíni nebojíme sa klerikalizmu tak, ako kalvinizmu Bánffyovho, ktorému není sú sväté nielen záujmy vlasti, lež i svojej sekte viac škodil, ako 50 jezuitov. Ja som kalvin, a predsa nikdy si nežiadam kalvína ministerpredsedu, lebo ejhľa katolícky ministerpredseda by sa nebol opovážil tak ukriviť našu autonómiu, jako sa to stalo pod Tiszom a Bánffym. . . Ten duch, ktorý dnes vidíme v päťch superintendenciach, nosí na sebe pečať rozmeru Tiszovho. Vykyňožíť všetek cít a slobodné smýšľanie, povyšovať toho, kto sa vláde klaňa: Takýto je dnes kalvinizmus od Debrecina po Budapešť. Pozorujte na protivníka, ktorému na hrdle držíte nôž; nepusťte ho, zakiaľ neoslobodíte krajinu od tohoto od 30 rokov zuriaceho rozmeru. Nenie nebezpečnejšieho, nežli domáci zlodej, a veď tí sú takí.* Ejhľa prihlas k ľavičiakom proti liberálom.

Politické polozenie. V mimozákonnom politickom položení sa nachádzame. Každý úprimný vlastenec zo srdca žiada, aby čím skorej navrátili sa pomery pokoja a zákonnosti. Liberalizmus pripravil tieto terajšie pomery s hroznou nesvedomitosťou a nešetrením žiadneho zákona, aby len seba mohol udržať na stolci panovania. Ľavičiáci, ktorí teraz bojujú za práva občanov celého Uhorska, už dávno sdělili vláde podmienky, pod ktorými sú ochotní všetky potrebné zákonné návrhy bez obštrukcie prepustiť; vláda troch ministrov poslala do Viedne k veličenstvu, ktorý tak rozhodnul, aby znovu začala vláda pojednávania z ľavičiakmi. Vlastenecky smýšľajúci liberáli tiež žiadajú už raz pokoj; zvlášte Széll sa usiluje vyrovať podmienky ľavičactva s podmienkami vlády veličenstvom potvrdenými. Jako denníky píšu, prívržencom Tiszov nepáči sa to nijak, oni na silu by chceli i ďalej panovať dľa starej taktiky, ba i podpisy sbierajú, aby Štefan Tisza bol ministrom vnútra, jestli terajšie ministerstvo buchne. Nádej máme, že z tohoto nič nebude, veličenstvo nebude sa Tiszov pýtať, koho má za ministra vymenovať. Nádej máme, že lepšie časy prídu nielen na občanov, ale aj na ústavu Uhorska. Ľavičactvo len to žiada, aby sa u nás dľa zákonov vladárilo; vláda ale zvlášte zmenu snemových stanov násilí. Dajže Bože, aby nielen Bánffy, lež i sám liberalizmus buchol u nás.

Na horvátskom sneme ľavičiak Hubetič veľmi ostro napadol bána v poslednie časy. Dokazoval, že anarchizmus už i v Horvátsku dvihá hlavu; a proti tomuto vraj jediným prostriedkom je katolícko-cirkevná škola; potom česal proticirkevné vladárenie vlády, ktorá len svojich prívržencov vymenúva za kapitulníkov. Tedy aj v Horvátsku to tak smutno vyzera, jako u nás.

Revisia cirkevnopolitických zákonov. Ľudová strana vypísala na svoj prápor revisiu cirkevnopolitických zákonov. Tieto zákony najviac škodily doposiaľ nekatolíckym kresťanom. Už sa ozývajú hlasy, že i v liberálnom tábore je vela takých členov,

ktorí za potrebné považujú, aby sa čím skorej previedla revisia aspoň jednej čiastky cirkevnopolitických zákonov. Zvlášte zákon beznáboženstva mrzí kalvinov, ktorí od roku 1895. už vela tisíc duší ztrátili následkom toho zákona, že človek aj bez viery môže žiť v Uhorsku. Ej však sa len čudno krúti svet. Tedy kalvíni, títo za cirkevnú politiku oduševnení hazafci, ktorí najviac si brúsili zuby na ľudovú stranu, títo kalvíni budú čo chvíľa na pomoci ľudovej strane v prevedení revisie.

Jeden hl. župan. Hlavný župan torontálskej stolice, Eugen Rónai, hrozne bol napádaný v denníku „Budapesti Hírlap“ pre rozličné veci, ktoré sa v jeho stolici staly. „S. R.“ sdeľuje obecnstvu, že tento hlavný župan následkom toho napádania v najbližšom čase zadakuje.

Krajinský snem.

Snemovňa vyslancov.

13. jan. Zápisnica bez všetkej zmeny bola uhodnovnená. Mameluci sa už tešili, že nebude zejmeného hlasovania. Lenže ľavičiáci pred denným poriadkom chceli rečníť, čo ponevác liberáli nepovolili, zejmenným hlasovaním muselo sa rozhodnúť v tej veci. Po viac zejmenných hlasovaniach na otázku vzal Julo Lukács ministra vnútra pre násilenstva služného slatinajského, ktorý uväznil dvoch občanov len preto, že podpísali prosbu proti Tiszovmu zákonu namerenú.

14. jan. Zas sa len hlasovalo. Proti zápisnici predošlého zasadnutia osem vyslancov malo námietku. Na každú navrhnutú zmenu žiadalo sa zejmenné hlasovanie. Štyri z nich sa previedly, tri zostaly na to najbližšie zasadnutie. Liberáli hlasovali o dušu, bárs ich len horko-ťažko podarilo sa sobrať 100. Ani jeden návrh ľavičakov nebol prijatý. — **16. jan.** previedly sa tri zejmenné hlasovania, reč nikto nedržal.

17. jan. Po prevedení 3 zejmenných hlasovan nasledovala interpellacia Polónyiho. V nedeľu totižto ľavičacka demonstracia bola v Budapešti proti exlex položení; aj policia sa tam zjavila a novinkára Neszmélyiho chytila a i pred seba citovala. V tejto veci vzal na otázku Polónyi Perczela pre brutalitu policie. Aj Pichler medzi iným i túto záležitosť vtiahol do svojej interpellacie. Ľudák Fraňo Buzáth žiada, aby sa dielne, ktoré kazia v hlavnom meste povetrie, von z mesta dostaly. Vyslanci uzavreli na návrh predsedy, že vo stredu a vo štvrtok nebudú mať zasadnutie.

18. jan. V snemovni veľmožov Vaszary na otázku vzal Bánffyho, do kedy potrvá terajšie protiústavné polozenie? Bánffy odvetil, že sa bude usilovať smerit a od obštrukcie odvrátiť ľavičactvo, na každý pád ale medzi hranicami ústavy a zákonov chce pokračovať. Potom zadal gróf Imrich Széchényi pripis na kráľa, ktorý sa v piatok bude pojednávať a v ktorom sa prosí veličenstvo, aby svoje ústavné práva použil k uvedeniu ústavného polozenia.

—

Listy Adiny.

Tretí list.

Drahý môj Otče!

Dnes ráno som v kostole bola, aby som videla vznesenú slávnosť obetovania prvotín. Keď som sa domov vrátila, napadla mi veľká hrba stavísk na jednej skale; to je hrad Antoniusa. Na jeho vrcholoch veľa rímskych orlov sedí. Veľmi pozorne som sa dívala na ten hrad, ktorý si mi tak často spomínal, a ku ktorému sa putajú tolké historické udalosti. Naozaj myslela som si, že pri mne stojíš; tak často si ten hrad spomínal. Na každom rohu stojí jedna veža tak, ako vtedy, keď si v ňom proti Rimanom bojoval. Teraz ale títo barbári sa prechádzajú v tom hrade, a hlasy ich trúby sa brnkajú o uši obyvateľov Jeruzalema. Násilná stráž Rimanov už skoro celkom na vnivoč priviedla prechádzadlo pod hradom ležiace. Ja som ho ale nepoznala a tak ďalej som šla jedine Murinkou Oniou súc sprevádzaná. Obdivovala som staviská okolo kostola ležiace, keď naraz dvaja vojaci z mesta do hradu vedúcou cestou rovno ku mne sa zbížovali. Len teraz som zbadala, že som sama, pretože spoločnosť, s ktorou som chrám opustila, už ďaleko bola odo mňa. Závojom som si zakryla tvár a rýchlym krokom som pospiechala; lenže jeden z tých Rimanov vojakov zastal mi cestu a chytil môj závoj. Ja som mu ho v ruke nechala a ďalej som bežala. Lenže aj ten druhý ma pristavil. Barbári v hrade, ktorí to videli a môj krik slyšali, rehotali sa. Medzitým ale prišiel na koni jeden mladý stotník. Ostrým hlasom a vyťahnutou šablou ponáhlal sa k vojakom opilým, ktorých odohnal a tak mojím osloboditeľom sa stal. Potom ale veľmi zdvorile ma prosil, aby som to grobianstvo odpustila jeho vojakom, spolu mi slúbil, že ich prísne potrese. Predkvápila ma jeho mužská krása, zdvorilosť, a prísny zrak, bárs ešte len asi 28 rokov mohol mať. Aby ma ľahšie mohol do mesta odprevadiť, skočil s koňa a za kantár ho vedľa seba viedol. Naozaj zmenila sa moja mienka o Rimanoch, Drahý Otče. S takou zdvorilosťou som sa ešte nikdy ani u židov nestretla. On zbadal moju predpojatosť a že sa trasem pri ňom. Vychvaloval Rim, tamejšie devy, veľkých múdrcov, smelých vojvodov, moc, slávu a panovanie Rimu na celom svete. Hlboko som vzdychla, lebo Juda by mal panovať, a hľa Rimani mu odňali túto slávu. Jako je to možné, Drahý Otče? Jako je to možné, že Barbári prevzali od Judy žezlo, ktoré je dedičstvom leva z judského pokolenia pochádzajúceho? O však len často myslím na potupný stav nášho ľudu! Jako-že je to, že ctiteľia falošných bohov panujú na svätom mieste? Keď som domov prišla, týmito otázkami som obsypala dobrého Amosa po rozložení môjho dobrodružstva. Aj Amos pozná toho stotníka, ktorého za najláskavejšieho považuje medzi cudzími vojakmi. Amos mi povedal, aby som viac nezblížila k múrom stráže, lebo tí vojaci radi obrážajú našich ľudí. Zatiaľ som tieto riadky písala, zbadala som, že je vonku jakýsi nepokoj; na ulici od bethanskej brány vedúcej videla som pochod so zástavami, orlami, trúbami a pozlátenými vozami, lenže to nebol pochod kráľa Izraela, jako za časov Davida a Salamona to bolo v Jeruzaleme. To bol víťazoslavný spievod rímskeho miestodržiteľa. Pred ním jazdil jeden zástup, on vyvalený na zlatom voze sa viezol, pod pozláteným hodvábnym podnebí. Kone utešeno boli pristrojené. Za ním tiež jazdil zástup na

čele s tým krásnym stotníkom, ktorý dla postavy o veľa súcejší by bol býval za kráľa, jako ten hnílý Pilát. K tým mrežam hľadel, za ktorými som stála, bárs som sa dnuká vtiahla, predsa ma zazrel a pozdravil. Drahý Otče, tento stotník pod istým je dosť šlachetný a vzdelaný k tomu, aby židom sa mohol stať; a skytla-li by sa mi príležitosť, oprobavala by som ho Jehovovi získať. — Miestodržiteľ sa mi nepáčil. On je síce pekný chlap, ale pritučný, a jako to jeho tvár ukazuje, veľmi musí víno ľubiť. Počula som, že je lenivý, rozkošne žije a nestádomyselným je. Rímský cisár ho veľmi rád má, a ten tomuto môže svoj úrad dakovať. Ináče lepšie je, keď je panovník lenivým a rozkošne milujúcim, ako by mal byť nemilosrdným a nemravným tyrantom. Jaki jeho predchodcovia boli, pod ktorými pri jednom povstaní zabili ota Jánovho, ktorý je ujecom Marie. No teraz mi čosi napadlo, čo musím spomenúť. Ešte snád pamätáš, Drahý Otče, jako som činila spomienku o tom novom prorokovi pri Jerichove na púšti slovo Božie hlásajúcom, ktorý prísne žije, jako Eliaš. Od troch týždňov veľa ľudu sa hrnie do údolia Jordana, aby ho videli, slyšali a po vyznaní hriechov od neho v rieke pokrstení boli. Medzi týmito bol aj ujec a oddanec Marie, ktorý tam hľadal nového proroka. Keď sa navrátil, radostne rozprával, že sa Boh smiloval nad Izraelom; svoju návštevu u toho proroka takto nám opísal:

Keď som vyšiel z brány, vedľa potoka v údolí Kidron som šiel ďalej, kde som veľké množstvo ľudí našiel, ktorí šli po ceste na dolnej strane olivetského vrchu sa nachádzajúcej. Boli tam chlapi, ženy, deti a všetci niesli v košoch potravu tak, ako keď ľud k veľkonočným sviatkom cestuje. Hneď som zbadal, že na púšť pospiechajú, aby videli toho proroka, ktorého každý spomínal. Boli medzi nimi aj kňazi, sudcovia, Sadducei, Farizej, Essenski, ba i neverci, pretože v samom Izraele viac tisíc je takých ľudí, ktorí nič neveria od tej doby, čo Jehova prestal k ľudu mluviť. Hneď som predbehol spoločnosť, lebo dobrého koňa som mal, a pretože to množstvo len pomaly napredovalo, konečne som na samom vrchu bol, zkadiaľ utešený výhľad bol na celé údolie Jordana až po Jerichov, bárs je to šesť míľ cesty. Ešte raz som nazad pozrel na Jeruzalem, ktorý tak korunuje ten vrcholec nádherný, jako by božským mestom bol. Celá skvelá minulosť Jeruzalema mi do umu prišla, vzdychol som nad ňou; múry síce neztratil Jeruzalem, ale moc hej. — Navzdor zdialky slyšal som hlas trúby, ktorý sa ozýval a odrážal v údolí, v ktorom kráľovia a proroci a kňazi spočívajú, ktorí s múrov mesta hľali tú svätú ozvenu, ktorá jednú prihlasom Jehovy bola zbudená. Utešená zahrada Salamona, Getshemane, kde druhý raj chce stvoríť, pod mojimi nohami leža'a s rozbúranými múrami a so zarastenými cestami. Kde tu palma, fíkový strom a oliva pripomína cestujúcim, že tu bola „zahrada zábavy“, miesto rozkoše a radosti, z ktorého vytvoreni boli všetci smúfáci, aby nepolievaly slzy ľubovonnú pôdu rozkošiam venovanú. — Tento našimi básnikami opísaný obraz mi napadol teraz, keď túto opustenosť vidím; lebo však teraz je to skorej miesto smútku, nežli radosti; tuším by táto zahrada teraz radšej prijala smútiacich, aby v nej plakali, nežli tanečníkov. Potom som prišiel do mesta Bethfage, kde som rozličných ľudí videl, ktorí práve na kone sedali, aby do Jerichova jazdili. Pripojil som sa k nim, pretože som viacerých poznal; zbadal som, že zvedavosť ich vyviedla z Jeruzalema. Jeden mladý a bohatý šlachtiec z Arimathie tak, ako ja, pevne úfal,

že tento prorok, ktorý sa Jánom menuje, od Boha je poslaný. Ostatných obchodné záujmy, alebo puhá vše-tečnosť viedly ta, aby videli toho, o kom celé Judsko mlúvi. Jozef z Arimathie vedľa mňa jazdil. Shovárali sme sa o tom, koho sme žiadali vidieť, a o tých roz-ličných povestach, ktoré sa o ňom podávaly. Mój sprievodca, jako som zbadal, za opravdivého proroka ho považoval. Ponevác sbehlý bol vo svätom Písme, povedal mi, že prichádza koniec sedemdesiatich týždňov Daniela, a vraj vtedy má prísť Mesiaš. Ja zas som sa ho pýtal, či verí, že Mesiaš, ktorý panovníkom a krá-ľom bude a takou krajinou má vládnuť, ktorá od mora do konca sveta má čahať, z pústi príde a kozou di-vých zverov má sa odievať? On mi odvetil, že toho proroka on nepovažuje za Mesiaša, lebo keby Kristus prišiel, hneď by v chráme vystúpil, a vraj nepochybuje o tom, že tam ho bude vidieť prvý krát; ten prorok vraj je len prorokom Malachiasom predpovedaný pred-posel Krista. Ponevác proroctvo Daniela u seba som mal, abych učenie proroka pri Jordane kázajúceho prirovnal k učeniu jeho, s veľkým podivením som vi-del, že nielen tých 70 týždňov, ale aj tisíc dvesto de-väťdesiat dní blízko bolo ku koncu! Nás oboch prekvá-pil tento súhlas so zjavením sa proroka tohoto, radosť a strach prechádzaly naše srdca, ktorým dobre padla tá nádej, ktorú sme sa neopovážili vyjaviť. Ti, ktorí ho videli — riekol Jozef, keď sme do Bethanie prišli — tvrdia, že sa on verejne vydáva za predposla Me-siaša. Mienka nevedomých, ktorí ho videli, o ňom je tá, že je on Eliašom, ktorý k životu je vzkriesený; kdežto iní domnievajú sa, že je to Henoch, ktorý z neba prišiel, konečne daktorí za Izaiáša ho považujú. Tak sme sa zabávali, keď sme šli cez vršky Bethanie, kde dľa povesti strom poznania dobrého a zlého mal sa nachádzať. A tu mal byť koniec nebeského rebríka, po ktorom, ako mnohí veria, na konci sveta do neba vyndú dobrí, lebo dľa všeobecnej mienky nad týmto miestom má byť trón Jehovy. Konečne keď sme už jeden celý deň cestovali, v ktorom čase veľa spoloč-ností sme predbehli, ktoré tiež k tomu prorokovi sa hrnuly, s inými zas sme sa stretli, ktoré nazpät sa vracaly a podivné veci rozprávaly o múdrosti a výreč-nosti jeho, k Jerichu sme prišli. Toto mesto — v ktorom miestodržiteľ cez leto býva, — utešeno vyzerá so svo-jimi rímskymi vežami a palácami. Po dlho trvajúcom smutnom jazdení cez suchý a neúrodný piesok nevy-slovne príjemne učinkuje na oči človeka v zelenom údolí ležiace mesto. Na ľavo asi na 125 krokov od mesta vidieť rúcaniny domu a veže Hiela, ktorý v dobe panovania kráľov vystavil toto mesto. Na pravo bolo bojovisko, kde vojenský zástup Chaldských zvíťazil nad našimi predkami a kráľa Zedekiaša do väzenia odvliekol; teraz sú tu pekné zahrady, ktoré sa tak pekne usmievajú, jako by tu vždy pokoj bol panoval. Na jednom vyššom mieste neďaleko od nás ukiazal mi Jozef, ktorý tu častejšie bol, rúcaniny Ai, jako aj ten vršok a tú postriešku, kde boli bojovníci Josueovi, keď toto mesto napadli a zaujali. — Keď sme do Jerichova prišli, myslel som na ten čas, v ktorom Izraeliti v tých črievach, ktoré 40 rokov nosili na púšti, sedemkrát obišli mesto. V duchu slyšal som ich bojovné kroky, pod ktorými sa zem zatrasla, videl som toho vojvodu, Josuea na vršku stáť, keď riadil slavné vťiahnutie. Slyšal som hromu podobný hlas trúb, videl som hrdé múry mesta srútiť sa, naplniac povet-rie prachom nad hlavami zlaknutých Izraelitov. Ach však je to len ináč dnes! Zachádzajúce slnko pozlátilo hrdé veže a vrcholce rímskeho mesta a takej skvelosti

mu doprialo, že ho človek celkom vytrženo obdivoval. Nad ním nebo rozprestrela svoj šiat, v krivom údolí ale miesto bojovníkov čelí Rimania a Rimanky sa prechádzali a zabávali. Jeden zástup na bielo oble-čených diev — kvety sypal na cestu a nábožné pe-sničky spievajúc, k cintorínu pospiechal, ponevác v dnešný deň sa slávila pamiatka láskavej ale nešťastnej dcéry Jefty; ona zrodená a pochovaná bola v tomto meste, kde dlho býval jej otec. Pri bráne jeden rim-ský vojak žiadal od nás pasy, aj mýto sme museli platiť. V meste sme nocovali, ráno ale mienili sme k Jordanu ísť, kde ten prorok učil a krstil. — Drahý Otče! S týmto zavieram svoj list. Všetci sme pozorne počúvali tieto slová ujea Marie, ktorý utešene rečnil, z očí mu tichosť vyzerala, oči jeho múdrosť zradzovaly, celú bytnosť jeho láskavosť vyznačovala. V najbližšom liste pokračovanie bude nasledovať; lebo keď som ti už veľa písala, aj veľa sa ta musím pýtať. Spreádzaj ta, Drahý Otče, požehnanie Izraela! Adina.

Štvrtý list.

Drahý môj Otče!

Dnes som šťastlivá bola počuť, že sa ti dobre vodi. Veľmi ma to teší, že ti tak veľmi na mne záleží. Aj poslané dary milé v dobrom stave prišli sem, a ja vďačne ich budem nosiť. Smrť rabína Izraela veľmi ma zronila; to ale, že prokonsul na teba sveril tú hodnosť, veľkou radosťou naplnilo moje srdce. Lebo bárs nepo-trebuješ dôchodok toho úradu, predsa vysvitá z toho vymenovania, že vo vážnosti stojíš pred rímskym mie-stodržiteľom. Drahý Otče, darmo sa obávaš, že bych slábla v učení Izraela. Tvoja múdrosť mi bude na po-moci v skúmaní v tejto svätej zemi. Svobodnomyselne som ta prosila o radu, a nádej mám, že moje otázky nepovažuješ za pochybovanie, lež len za namáhanie, ktorým sa usilujem pravdu poznať. Viem, že lepšie poznáš zákon, nežli všetci židia, presvedčená som, že zbavíš ma tých pochybností, ktoré v mojom srdci povstaly vztahom na bohoslužbu a kostolné slávnosti tunajšie. V poslednom liste mojom, ktorý len o da-koľko dní dostaneš, počala som ti rozprávať, že ujec Marie siel k prorokovi na púšť. Ja nechcem žiadnu otázku povrchne rozlúštiť, Drahý Otče, lež len vyroz-právam ti vec tak, ako je, aby potom tvoja múdrosť ukiazala mi pravdu, ktorá sa v nej nachádza. Potešily ma nasledovné riadky tvojho listu: Nemysli si, že oso-čovanie zákona Mojžišovho, alebo tупenie bohoslužby a prorokov by bolo následkom skúmania ľudí. Pravda je ich základom, a na veky budú jestvovať. Izrael sa nebojí skúmania. Lenže zakiaľ skúmaš a o svätých veciach sa vypytuješ, nezabudni, že sú to veci Božie, ktoré s najhlbšou úctou a pokorou treba skúmať. Skú-mať, kedy sa splnia proroctvá, je dobrá myšlienka, a ponevác náš vek je skorej vekom splnenia, nežli pred-povedania, v skúmaní ta môže viesť a oduševňovať božská múdrosť; a je-li to takto, podistým najdeš pravdu. — Ponevác ale ďaleko som od teba, nemôžem mať mienky o tom prorokovi. Nebol bych prekvápený, keby Izaiášom predpovedaný čas blízko bol. Lebo tie veci, ktoré si pospomínala, jakožto lenivosť v službách Božích, modloslužby na hore Sion, zneuctovanie oltára, vladárenie pohanov v meste Davida — zdajú sa sved-čiť, že je ten čas blízko. Modlime sa, dcéro, za vypl-nenie proroctví, ktoré nášmu podmanenému ľudu vyk-pitela sľubujú. Modlime sa, aby vyšla hviezda Jakuba, aby prišiel kráľ pokoja, ktorého žezlo bude žezlom pravdy, ktorý k víťazstvu privedie ľud izraelský. Každ-

denne modlím sa k Jeruzalómu obrátený, abych žil zatiaľ, zakiaľ bych mohol uzrieť slávu Krista čo nádeje Izraela.“ — Otče, tieto slová ma oduševnily, silnú nádej mám, že je blízko slúbené vykúpenie. Keď prídem na koniec reči Jánovej, zrozumiem, prečo je moja nádej tak silnou, uvidíš, že ten prorok nenie falošným. Ujec Marie tedy z Jerichova na držhý deň ráno k východu šiel, jako nám to ďalej rozprával nasledovne: Pri bráne nás zastavila pohanská stráž. Vela nás tam bolo. Predstavený stráže nás dlho nechal čakať, lež dovolil bránu otvoriť. My sme otrokami takýchto pánov. Oh Bože, kedy-že príde čas, v ktorom — jako Izaiáš hovorí — naše brány vždy otvorené budú, a nezavrú sa ani na deň ani na noc, aby ľudia zástupy pohanov k Tebe, ich kráľov ale sťa väzňov k tvojím nohám priviesť mohli. Keď sme opustili mesto, Jozef z Arimathie a ja odtrhli sme sa od ostatných a pospiechali sme v údolí k Jordanu asi na hodinu ležiacemu. Slnko utešeno svietilo a kúpalo sa v rose na kvetoch sediacej. Najprv sme šli medzi roľami a zahradami, neskôr sme vyšli na otvorené pole, kde sa diví somári pásli, ktorí obdivovali nás, potom ale preč ujšli. Väčšina ľudu krížom tiahla po rovine, z čoho uzavierali sme, že tam dakde musí byť ten prorok, a naše domnievanie pravde zodpovedalo, lebo konečne našli sme ho pri Jordane, neďaleko tej melčiny, ktorá naprávo Jerichova leží v ceste veľkých karavánov do Balbecka a Assyrie vedúcej, kade naši otcovia do väzenia boli vlečení. Túto cestu polievaly slzy toľkých kráľov. Modlili sme sa k Jehovovi, aby sa navrátil k potomkom svojho ľudu a aby sa nehneval na veky. Keď sme k Jordanu prichádzali, vela ľudu sme spatrili na kraji pustatiny neďaleko Jerichova. Proroka počuvali. Na brehu Jordana sme pospiechali, a zazreli sme kopec kamenia, ktorého polovica vo vode sa kúpala. To je „vrch 12 kameňov“, ktoré posvlačovali židia, keď suchou nohou cez Jordan prešli. Počítal som tie kamene, ale ich len deväť bolo. Vďaka len vela vystál židovský ľud od tej doby, čo tieto kamene posnášané boli. Pod sudcami a kráľami väzenia, vojny, podmanenie, ztrata bitiek, konečné prevládanie tak zničily židov, že prestali byť národom. Máme síce kráľa, lenže žezlo jeho je len omylom; — máme Herodesa, lenže jeho koruna závisí od rímskeho cisára. Oh tuším na veky vypadlo žezlo z ruky Judy s tým, keď vladárenie takéhoto kráľa koniec vezme. Vtedy príde Mesias — vrazila sa mu do reči Maria. — Hej — privolil Ján — Juda celkom musí byť uponížený prv, nežli by povýšeným sa stal; jeho sláva naplní celý svet, keď príde Schiloh čo kráľ. Konečne sme prišli k tomu ľudu, ktorý okolo jedného víška stál neďaleko Jordana. Na víšku jeden muž rečnil, ktorého všetci poslúchali. Asi 30 rokov mohol mať, tvár jeho podobná bola tvári Jozefa na peniazoch egyptských. Dlhé vlasy mal, ktoré na plecach ležaly, šaty s ľavovej srsti mal, pravá ruka holá bola. Jeho pohyby vážne spolu ale milé a príjemné boli. Výrečnosť utešená, tvár ale pohrúžená bola, oduševnenosť sa žiarila z nej. Ľud ho pozorne poslúchal, lebo tak rečnil, ako jednúc proroci. Keď sme ta prišli napomínal ľud izraelský, aby sa vrátil k Bohu, lebo hriechy sú príčinou jeho úpadku. Ejhla prichádza ten, ktorý vylieči ľud z nevery, láskave ho obejmie. Príde čas, v ktorom keď kto v mene Pána bude prosiť, spaseným sa stane, lebo mimo Neho nenie spasenia. V zástupe ktosi sa pýtal, na koho sa vzťahujú slová proroka? Jeden zákoník mu odvetil, že na Mesiasa. Potom pokračoval prorok v reči, aby sa trúby ozývaly na brehu Sion. lebo prišiel deň Pána, v ktorom znovu

chcú do otroctva uvrhnúť Judu. Chyťte kosák, lebo je už zrelá žatva. Zblížil sa deň, v ktorý Hospodin hrmeť bude na hore Sion. Hlas jeho ozývať sa bude v Jeruzaleme. Ktosi sa ho pýtal, či on nenie Eliášom? On povedal, že on — ako to v starom zákone stojí — je hlasom volajúceho na púšti, a treba pripravovať cestu Pána, lebo prišiel deň Pána, a on je len predposlom jeho, ktorý je poslaný, aby pripravil cestu Pána. Potom sa ho zas jedna pobožná žena pýtala, či on nenie Mesiasom? On jej odpovedal, že ten, kto po ňom príde, je mocnejší od neho, a tomuto nenie hoden ani len remienky obuve rozviazať. Tento soberie čisté žito, plevu ale na večný oheň hodí. Potom im kázal pokanie činiť a navrátiť sa k Bohu. Upozornil ich, aby hľadeli, že by sa jednúc na oheň nedostali. Každý strom, ktorý nenesie dobré ovocie, vytne sa a na oheň sa hodí. Jeden levit na otázku ho vzal, či sa jeho reč na nich (na synov Izraela) vzťahuje, alebo na pohanov a Samaritánov? Lebo zvedavosť aj takýchto priviedla k nemu. Ján mu povedal, aby šiel do Jeruzalema volať na ľud, že Hospodin hovorí, že jeho ľud dvoch hriechov sa dopustil, opustili ho, prameň živej vody a vykopali si studne, ktoré nemôžu vodu držať. Jeho učinil Hospodin železným stĺpom a pevnosťou proti celej krajine, proti kráľom a kňazom Judska, a proti ľudu krajiny! A predsa vravíš, že Izrael nezhrášil! Vlastný hriech nech ťa polepší. Čiňte ovocie pokania, každý z vás; čiňte pokanie. Neverte falošným rečiam a nehovorte: Chrám Hospodina! Vy ste ho učinili pelešou lotrovskou! Vaše obety sa v ňom oškľivia Hospodinovi. Vtedy sa mu jeden kňaz do reči vrazil, že sú oni neni lotri. Prorok Ján takým hlasom odpovedal, že sme sa všetci triasli: Beda vám pastieri, ktorí stádo rozháňate; potrescem vás pre vaše hriechy. Kňazi Siona čistejší boli od mlieka, červenší od rubina, skveli sa, jako safir! Tvár ich je černejšia od sadze, ľudu popol dávajú miesto chleba. Beda Sionu pre hriech prorokov a zločin kňazov! Bežte cez ulice Jeruzalema, či vidíte dakoho, kto by dobre činil a pravdu hľadal! Bárs hovoria, že žije Hospodin, predsa falošne sa prisahajú! Beda vám, kňazi, lebo zle činite. A u prorokov Jeruzalema hrozné veci som videl; oni cudzoložstvo páchajú a luhajú. Jaký je ľud, takí sú aj kňazi. V krajine je prisaha a lož, vražda, krádež, cudzoložstvo, lebo neni pravdy. Beda vám, kňazi! Takto rečnil prorok Ján, slovami Božími skrze prorokov vypovedanými karhajúc levitov, ktorí sa hnevali a odísť chceli. Snád by sa boli i vypomstili, keby sa neboli ľudu báli. Keď leviti odišli jeden boháč rychtár a náš spoluobčan pýtal sa proroka Jána, či Abraham neoslobodí starcov Izraela, ktorí od neho pochádzajú? Prorok ostro oprel naňho svoj zrak a riekol: Nemámte sa, že je Abraham vaším otcem. Kto dobre činí, ten pochádza od Abrahama. A preto vstúpte do seba a prinášajte ovocie pokania. Boh môže aj z kamenia synov Abrahamových zbudiť. Pri týchto slovách Farizej a Saducei mrmlať začali; prorok ale, jako by ich myšlienky bol videl, zvolal: Pokolenie jašterčie, kto vám ukiaľal, jako by ste mali utiecť od budúceho hnevu! Deň je už blízko, v ktorý On, ktorý príde, pri čistiacej peci bude sedieť. Preto čiňte ovocie hodné pokania. Očistite svoje srdca od bezbožnosti, aby ste spasení boli. Vy ale dcéry Judska, zbavte sa pyšných myšlienok svojho srdca, bedákajte a volajte, odstráňte oškľivosť, bojte sa Hospodina. Bárs sa nádherne obliekaš, farbiš si tvár; predsa darmo okrašľuješ svoje telo, lebo vidim, jako vystrú ruky v ten deň, keď zniwočení budú a zavrhnutí pre svoju nespravodlivosť. Čiňte

pokanie, lebo blizo je kráľovstvo Božie! Vyslyš, Izrael, posla Svrchovaného, lebo prišiel deň, v ktorý Hospodin zas sostúpi na zem a s tvári do tvári bude mlúviť k stvorom. Ejhľa prišiel deň, v ktorý z pokolenia Davidovho prút pravdy a kráľa chce Boh vzbudiť, aby panoval a blažený bol, aby zákon a pravdu vysluhoval na zemi. Ejhľa prišiel deň, aby Juda oslobodený bol a Izrael v pokoji žil; . . . Staň hore, Izrael, lebo zjavilo sa tvoje svetlo! Pre Sion nemôžeš dostať pokoj; a nebudem mať pokoja, zakiaľ pravda tak nebude vychádzať z neho, jako svetlo; a spasenie, jako horiaca lampa. Staň hore a svieť! Tvoje svetlo sa zjavilo a sláva Pánova sostúpila na teba! Temnosť kryje zeme-gufu; ba i sám ľud je temnosťou, jako prorok Izaiáš hovorí. Lenže sláva Pánova sostúpi na teba, a jeho skvelosť bude sa žiarit v tebe. On nazvaný bude Pánom pravdy, a v kráľovstve Pána bude koruna slávy. Duch Pána je so mnou, abych hlásal príchod žiadaného roku. Na tvoje múry položil ma čo strážcu, oh Izrael, nemám pokoja vo dne v noci, nebudem mlčať, utočíte hľadať, zakiaľ nepríde, ktorý ma pred sebou poslal, čo posla svojho. Jako-že bych mohol krotiť svoj jazyk, keď som poverený hlásaním radosti? Jako-že bych mohol mlčať o jeho sláve? Jeho synovia zďaleka budú prichádzať. Ľud bude pospiechať k jeho obluku, aby ho videli, aby pred ním na tvár padli a klaňali sa mu. On sám povedal, že je On náš Pán, Vykupiteľ a Spasiteľ a Boh Jakuba. Káže, aby sme hovorili dcéram Siona, že spasenie je blizo; ejhľa odmena s ním prichádza, a dielo jeho predbehne ho. Všetci, ktorí žijú — zvolal silne sťa vodca veľkého zástupu — poďte všetci k vode, vezmite si vina a mlieka bez platu a odmeny. Otvorte usi, a poďte k nemu. Slyšte ho, a vaša duša žiť bude. Obráťte sa, čiňte dobre a nasledujte pravdu, ponúknite mu kajúce srdco, keď príde pokoj, pokoj Jemu, ktorý ďaleko stojí a predsa je blizo, hovorí Pán. Spievajte Pánovi novú pieseň a chválu do konca sveta; lebo takto mlúvi Hospodin. Ejhľa môj sluha, ktorého som povýšil, v ktorom sa mi zaľúbilo, ja som mu požičal svojho ducha; nech spravuje pohanov, zohnutú trst nezlomí. Pán povolal svojho jednorodeného Syna k pravde, vodiac ho a ruky jeho, a priateľom ľudu ho učíní, aby svietiacim ľúdom bol pohanom, aby otvoril slepým oči a vyslobodil väzňov. Pozrite naňho a slobodnými sa stanú, ktorí na zemi žijú. Lebo pred ním zohnúť sa musí každé koleno, a každé ústa musia onemeť. Spasiteľ, Pán zástupov, a sväté je jeho meno v Izraete.

Takto rečnil ten prorok oduševnene a ohnive — znely ďalšie slová Jána — kto to počul a prorokov čítal, rozumel, čo hovorí. Tak som sa cítil, ako bych sa len obzrel mal, a uvidím Mesiaša. Keď prestal rečniť, dojata a ticho stál ľud. Učtyplne som sa díval naňho; radosť previevala moje srdco. Boh predsa pamätá na Sion. Keď sme dolu šli, tak sa mi zdalo, že sa na mňa divá, medzi čím povedal, aby ho k rieke nasledovali tí, ktorí sa chcú pokrstiť nechať k zotreniu hriechov. Veľa tisíc ľudí šlo za ním, ja som medzi prvými bol. Triasol som sa od radosti, keď ma za ruku chytil, pýtajúc sa ma, či verím v tom, ktorý prísť má a či chcem svoje srdco skrže krst za prýbtoť mu pripraviť, ktorý krst je spolu znakom a sľubom, že keď Schiloh príde, poznať ho budem. V tento deň tisíc sa ich v Jordane pokrstilo po vyznaní hriechov a úfani odpustenia v mene toho Neznámeho, ktorý má prísť. Boli medzi nimi Farizeovia, Sadduceovia, sudcovia, zákoníci a jeden šedivý rímský hrdin. Jozef z Arimathie nenechal sa pokrstiť, prv si chcel tento vážny krok

dobre rozvážiť a len potom veriť. Po krste hífne sa rozišiel ľud, len prorok sa utiahol na pustinu do chladného večera, kde med divých včiel a bobuly v škárah skál rastnúce tvoria jeho potravu. Keď znovu prišiel, zas držal reč k ľudu. V tejto druhej reči ešte zreteľnejšie vysvetlil význam proroctví, ktoré že sa na Mesiaša vzťahujú, a toto verejne vypovedal, a tak ráz prísť majúceho Mesiaša aspoň lepšie poznám. — Drahý Otče s touto poznámkou zatváram tento dlhý list. Nechcem k týmto riadkom vysvetlenie pripojiť, len to hovorím, že moje očakávanie napnutým sa stalo, a že príchod Mesiaša s veľa tisícami túžebne očakáva tvoja Adina.

Obrátenie Sv. Pavla.

25. januara.

„Obrát sa k tomu, od koho si, abys i pre Toho lepším sa stal, od nehož maš, čo si.“ Sv. Augustin.

Staré obyčaje, staré hriechy ťažko sa dajú vyplemeniť, náš ľud slovenský krčovitý sa ich drží, nechce sa ich zreknúť. Z nenávisti brat brata obchádza. Keď navykne k zlorečeniu, — to hnusné zlorečenie stane sa jeho druhou prirodzenosťou.

Avšak nech si nikto nemyslí, že od hriechu odvyknúť je vec nemožná! Koľko ráz Boh na nás volá už hlasite, už pošušky, len aby sme sa na lepšiu cestu obrátili. A predsa sa ne-napравujeme. Čo je toho príčina? To, že v tom navštívení nepoznávame milosť Božiu.

Čo by bolo bývalo zo Saula, keď by nebol napomínanie Ježiša Krista prijal? To, čím aj bol! Ukrutným prenasledovníkom Cirkve.

Avšak milosť Božia ho navštívila. Otvoril jej i srdco, i dušu svoju. Neprotivil sa jej. Belmo s očí mu spádlo, pre ktoré nevidel, že k vykúpeniu všetkých národov prišiel Ježiš Kristus na svet. On totižto k stránke farizeov patrila a bol tkáčom kobercov. Telom i dušou židom bol. Z Gamalielovej školy priniesol so sebou strašnú nenávisť proti kresťanom. On bol svedkom kameňovania Sv. Štefana prvého mučedníka a nič si tak nežiadal, len aby aj on môhol skutočne účasť brať v prenasledovaní kresťanov, a ich vykoreniť. S tým úmyslom vyžiadal si od kniežata kňazského plnomocenstvo a vydal sa na cestu do Damaska, kde kresťania pred prenasledovaním sa skrývali. Boľo v pravé poludnie, keď bol blizo mesta. A čím viac sa bližil knemu, tým viac po krve kresťanskej žížnil. Tu hľa! i jeho a jeho sprovodcov obklúčila jasnosť z neba, ktorá prevyšovala žiaru slnka. Všetci tú jasnosť videli a strachom dojata na zem padli. Šavel ale sám slyšal hlas, ktorý mu zreteľne

pravil: „Šavle, Šavle! prečo ma prenasleduješ!“ — Šavel pýtal sa: „Kto si, Pane?“ A Pán riekol jemu: „Ja som Ježiš Nazaretský, ktorému sa ty protivíš.“ A keď sa ďalej pýtal: „Pane, čo chceš, aby som činil? dostal odpoveď: „Staň a id do mesta, tam sa dozvieš, čo máš činiť.“ Tento súc jasnosťou oslepený, dal sa zaviesť do mesta, kde skrze Ananiaša bol od slepoty oslobodený, pokrstený a tak do Cirkve Božej uvedený.

A ten, ktorý išiel prenasledovať Cirkev Božiu, začína hneď ľudí presvedčovať, že Ježiš Kristus je opravdivý Syn Boží!

Je to veľký zázrak skrz milosť Božiu zapríčinený. Tak sa stal zo Šavla Pavel, Apoštol národov.

Na suchu i na mori hlásal Krista ukrižovaného. Bičovanie, strokotanie lode, hlad, nahotu pre Krista trpel a konečne mučednícku smrť podstúpil v Ríme jeho účinkovania apoštolského výsledok bol ten, že v Asii a v Europe mnohé kresťanské obce založené boly.

Takto účinkuje milosť Božia, a mohla by účinkovať i na nás, keďby sme sa jej neprotivili. Nasledujme príkla Sv. Pavla.

Umeňme si, že po spáchanom hriechu hneď pravé pokanie činiť budeme a sviatosť pokania hodne prijmem. A staneme sa aj my nádobou vyvolenou, aby sme niesli meno Ježiša Krista pred pohanmi novomôdnymi, kráľmi a synmi izraelskými. V čom nech nás napomáha prímluva veľkého Apoštola národov. Amen.

* * *

Ústav sv. Antona Paduanského a chleba chudobných.

Dňa 23. októbra 1898 odbavovala sa posviacka sochy „Srdca Pána Ježiša, a svätého Antona Paduanského“ vo východnej fialke hybbskej fary (Liptó), s ktorou preradostnou slávnosťou spolu je uvedený ústav „sv. Antona Pad. a chleba chudobných“, o ktorom umienil som, dačo v niekoľkých nasledujúcich riadkoch cteným čitateľom sdeliť.

V životopise sv. Antona Paduanského čítame: že celé knihy mohol by popísať o Jeho k chudobným a v núdzi postaveným preukázaných dobrodeniach, ktoré aj po jeho smrti tisíce ľudu užívaly a užívajú; zvlášte v terajšej dobe je veľký podporovateľ chudoby a biedy. Počas jeho života nebolo dňa, aby jednemu alebo druhému slzy nebol zotrel, a smutný stav oľahčil. Ponevác premoží citia dobrodenia tohoto veľkého Svätého, preto na-

stal ústav „svätého Antona Pad. a chleba chudobných“ na mnohých miestach v širom svete nasledujúc príklad toho Svätého — jako čítame v životopise, spomenutý S ätý v meste Toulon sám v malom sklepe usporiadil taký ústav. — Jako máme prispieť k tomu cieľu, chcem v krátkosti predostreť, a síce v tých slovách je vyjadrený ten ústav: Prosiť a sľúbiť — a keď sme obdržali — bez meškania dať. Obširnejšie: Keď kto chce nejaké duševné alebo telesné dobrodenia skrze orodovanie sv. Antona Pad. obdržať, sľubuje chlieb alebo peniaze pre chudobných, ktorú prosbu a sľub so slovami, alebo — keď je obdialený od takého ústavu — na spôsob lista písane vyjadri; keď obdržal tú žiadanu milosť, povinný je vypiniť svoj sľub. Na príklad v prítomnom páde tak sa má stať ústne: Ja mám jednu záležitosť, jestli mne sv. Antone Pad. to vypostriedkujete, obetujem tolko, a tolko, udá počet chleba alebo peniaze dám pre chudobných. Ten istý spôsob zachováva sa, — keď je vzdialený — listovne vyslovuje sa. Adressa v prítomnom páde nasledujúca je: Svätému Antonovi Paduanskému Východna (Liptó). Keď obdržal, čo žiadal; sľúbeno, buďto peniaze buďto chlieb, musí odoslať na tú istú adresu, jako i list — Okrem vyplnenia sľubu čaká ešte jedna povinnosť a tá: vďakočinenie, čo najhodnejšie tak sa stane, keď česť a slávu sv. Antona Pad. rozširuje, aby sa aj iní s dôverou k sv. Antonovi Pad. obracali vo svojich tak duševných jako telesných potrebách. A ponevác sv. Anton Pad. vo všetkom, vždycky a každému prispeje k pomoci len to potrebné, aby sa každý k nemu dôverne obrátil. — Milý je Bohu ten spôsob udeľovania almužný, preto Boh vyslyší orodovníka sv. Antona Pad. Dosť má každý záležitosti a potreby tak duševnej jako telesnej; upotrebme ten prostriedok, ktorý nám Boh poskytuje k našemu dobrému. Svätý Anton Paduanský, priateľ u Pána Ježiša, oroduj za nás!

Štefan Zerna,
kaplán.

Ludový rozhovor.

Učiteľ: Hej Pane N.! dávno som v škole nevidel vášho syna.

N.: To ja verím, lebo ja som mu sám zakázal do školy chodiť.

Učiteľ: Čo, vy ste mu zabránili do školy chodiť! a prečo?

N.: Pre tie všelijaké daromnice.

Učiteľ: Jaké daromnice? Vyslovte zreteľnejšie.

N.: Nuž pre tie jakési čítanky, zemepisy, či jako jich tam volajú, ja to ani pomenovať neviem.

Učiteľ: Ha! ha! No, aj vy znáte súdiť, veď sú to tie dobré, opravdivé a pre naše školy najpríhodnejšie knižočky. Ale veď váš chlapec ani nemá, a bez pochyby ste sám ešte ani nevideli, čo sú to za knižky a súdite?

N.: To je pravda, že ja som ani nevidel, ani nečítal tie knižky, ale sused N. jich videl, lebo jich kúpil svojmu chlapcovi, a keď sa do nich poďíval, ani len slovo nemohol pochopiť — lebo že práve tak sú pisané, jako tie, čo čiernokňazníci a z nich hrúzy zemskej čítajú, a obano aj, že dal len krajciar za jednie.

Učiteľ: Pán N., váš sused N. bez pochyby len na prvú stranu knižočky pozrel, keby bol ďalej prebral, bol by mohol aj on z nich čítať.

N.: Prosím ráčte dovoliť, Martin B. zrá čítať, čo tam bol na dolnej zemi, povedal, že v jednej je chyba, a o druhej ani sám nerozumie, čo to? — a on nie sprostý chlap.

Učiteľ: To dopustím, že Martin B. čo číta ani zamak nerozumie, lebo keď by bol múdry, bol by vám povedal, no pane N.! v tejto čítanke sú také veci a príbehy, že čo by ste jaké zkažené srdce mali a pozorlive čítali z nej, srdce by sa vám tak polepšilo, ušľachtilo, ani čo by ste sám anjel boli, a táto kniha, keď neznáte myslieť, alebo myšlienky svoje vypovedať, naučí vás tak rozprávať správne a múdre, že sa vám celá dedina začuduje.

N.: Už, jak je, tak je! Ja tie knižky nechcem, lebo sú ony aj — však sem už povedal.

Učiteľ: Dosť! Viem, čo chcete povedať, zajtra popoludni prídem k vám, a poshovárime sa obšírnejšie, s Bohom!

Ján Labuda, učiteľ na pokoji.

Sila svedomia.

Môj nebožký strýc, farár, vyprával mi o „sile svedomia“ príklad, ktorý ešte ako klerik od svojho špiritná a počul: V Paríži pri dverách jedného kostola stával žobrák, ktorý na to isté miesto každodenne sa ustanovil. Bolo poznať na ňom, že k vyššej triede nekdý prináležal, to uznávali aj jeho súdruzníci terajší, vyznačujúc ho tým, že býval sudcom v rozoprách medzi nimi. Kto je, čo je on, nikto nevedel, len to, že sa Petrom nazýva. Stával pri dverách chrámu pri jednom stĺpe, ale dnu vstúpil neopovážal sa nikdy.

Keď sa služby Božie započaly, hlas organa a spev zástupa zavznel, a dym z kadidla hore sa bol vznášal. . . i on svojou modlitbou pripojil sa k zástupu, a len dvermi pokukávajúc na ten velebný obraz, od nábožného preniknutia často aj s'zy vylieval.

Mladý kňaz mával každodenne služby Božie. Pochádzal on z vznešenej šľachtickej rodiny a mal i nemalé imanie, ktoré na almužné a dobrodenia vynakladal. Tento kňaz — menom Paulin — nášmu

Petrovi každodenne okrem potešiteľných slov náboženstva aj almužnu dával, ktorá každodennou mzdou sa stávala; bo kňaz Paulin akúsi náchylnosť mal zvlášť k Petrovi.

Jedonraz, idúc kňaz do chrámu, na obyčajnom mieste pri stĺpe nezazrel Petra. I ustrnul nad tým, že bude takto olúpený o potrebnú almužnu. Po službách Božích dal sa k nemu zaviesť. Žobrák na chorej posteli ležal, a tak do chrámu prísť nemohol. Zadivil sa však nad tým, že v jeho biednej komôrke bieda s nadherou chodia, čo — pravda — na lepší stav poukazovalo. . . S dečne prijal nášho kňaza, a mluvil: „Ach, duchovný otcu, mohli-li ste sa tak uponiť k jednému bedárovi?!

Priateľu — znela odpoveď — duchovný zabudnúť môže najviacej len — na blažených. . . Prišiel som tá starečku pozrieť, potrebuješ-li almužnu. . .

„Už ničoho nepotrebujem, bo — poslednia hodinka sa mi bží. . . ah! ale len to svedomie ma trápi, a nedá mi skonáť.“

„Svedomie?“ — pýta sa kňaz, snáď nejaký hriech obťažuje dušu tvoju?

„Ano, ano! nevyslovne hrozný zločin leží mi na duši, drahý otcu! Celý môj dospelý život venoval som na pokanie zaň, ale da-mo, bo na taký hriech odpustenia nieto!“

„Väčšie jesto milosrdenstvo Božie, ako hriechy všetkých ľudí, to huznaj starečku — potešoval ho kňaz.“

„Otcu pre mňa nieto už odpustenia!“

„Jesto!!!“ — zvolal s celou nadšenosťou rozhorlený kňaz, tak že všetku pochybnosť zahnal od nášho hriešnika, a tak rapočal sa vyznávať. . .

„Otec moj bol chudobným ar nášom u jedného zemskeho pána na majetku. Panstvo vidiac ma ako chlapca, prijalo ma i do domu, ba dalo ma i všestranne so svojími dietky vyučiť, abych tak časom u panstva úrad vyšší zastávať mohol. Aj som prišiel za tajomníka.“

„Mal som tedy 25 rokov, keď tá prvá revolúcia nastala vo Francúzsku, noviny a knihy, ktorými nás liberáli zapatrili, plnú hlavu ráň nabili, tak že som sa pokazil a sa poníženie to vzal u panstva byť podriadeným. Ej pojdem do tábora! — vzdychol som. Bárš bych to bol previedol.“

Panstvo sa obávalo, že do rúk zburencom p'inde, a jeho obeťou sa stane, z vidieku do Paríža sa utiahol nepoznane, tak čo nikto v tej tme-mrve ani sa o jejich tuna pobytu nenazdal, len jediný o tom vedel — a to som bol ja, ktorý som ich prezradil.

Pánstvo aj s deťmi prišlo do žalára. V tejto burnej dobe o hlavu prísť bolo najsnadnejšou vecou. Súdna stolička aj nad nima súd vyriekla a mali byť odpravení všetci: otec, matka, 4 dcéry, len jeden 10 ročný syn mal ostať pri živote, aby oplakával nešťastnú rodinu svoju, a reknul zradného vraha miláčkov svojich.

„Ale vec tá akosi dlho sa ťahala, a hádam boli by snáď už i na nich nejak zabudli. . . Keď ja išiel som na úrad, a krivými svedoctvami obviňoval som ich pred súdnou stolicou, že zaraz odpravení boli — a mne odmena tisícdivesto zlatých prisúdená bola.“

„Zdal som sa byť náramne bohatým touto krvavou mzdou, i dal som sa na hodovanie a pijatiku, žebych tak búrlivé svedomie ukojiť mohol. . . Ale šťastie a požehnanie odo mňa utekaly. . . Čo chvíľa bol som bez peňazí. Nikdaj som nepomyslel na potechu náboženstva, a lebo do chrámu vstúpil. Tie almužné

ktoré som prijímal, shromažďoval som, žebych tak časom prinavrátif mohol nespravodlivo privlastnené peniaze od bývalého pánstva. Tie hodiny, krížik, kniha, zakryté obrazy — všetko k majetku mojich nevinných obetí prináleží... Dlhé a tvrdé pokanie som činil, ale bez všetkého výsledku! Možno-li tedy úfať po tak hroznom zločine odpustenie Božie?!

„Synu“ — mluvil kňaz — zločin spáchaný jesto strašný a nevyslovný. Nikto lepšie to posúdiť nie je v stave, ako ten, čo pod zbúrou olupeným ostal od rodičov svojich sťa sirota. Celý život v plači a trápení strávený nieto dostatočný k radostučineniu toho zločinu... Avšak nekonečné jesto milosrdenstvo Boha! . . . a je-li lútosť tvoja opravdová, a dôveru máš-li v ňom, sľubujem tí odpustenie.“

Kňaz vstal hore. Starec potáčajúc sa, klakol na kolená pred ním a riekol: „Dočkajte, vel. otče! pokým tie potešiteľné slová vyrieknete chcem sa sprostif aj tej trpkkej pamiatky na tieto veci. Ráčne to predať a rozdať chudobe... I odokryl závoj s obrazov dolu a pravil: Toto sú tie tváre tých šľachetných duší, ktoré sa staly obeťou mojej judáskej zrady.“

Duchovný sotvy pozrel na ne, strašne vykrikol: „Ach otče mój! ach matka moja!“ — a klesnul na slabý stolec a lkal... Nalakaný zobrák poznal v ňom teraz toho mladíka pána svojho, a teraz rozčuleneného sudcu nad sebou.. Vrhnuť sa bližej k nohám jeho opäť, a objímal nariekajúc: „Pane! dobrý mój pane! . . . ja, ja som to ten škaredý zločinec, dobre som povedal, že moja vina nemôže úfať odpustenia. Vedel, ach vedel som, že i náboženstvo odopre odo mňa poslednej útechy.“

Tu kňaz na slová: „náboženstvo“ sa vzpomätal a uchopiac kríž, dedičstvo to otca svojho a dávajúc ho do rúk nešťastníkovi, pravil:

„Kresťane! Je-li uprimný tvoj žiaľ a lútosť?“

„Ano“ — znela odpoveď.

„Zhrzil-li si sa, obrátnym srdcom k Bohu, tvojho hriechu?“

„Ano, ano, duchovný otče!“

Vtedy kňaz jednou rukou kríž držiac, prosil Boha za odpustenie pre nášho hriešnika, a vyslovil nad ním potešujúce — rozhrešenie.“

Počim aj náš kňaz prišiel k sebe z toho veľkého rozčulenia, videl pred sebou nášho starca s tvárou spokojnou skonaf — v Pánu. . . .

Ján Klauček, učiteľ.

55 kardinálov je teraz do hromady; chýba ich tedy ešte sedemnásť. Medzi tymi 55 je tridsať Talianov, Uhri sú len dvaja.

Kresťanská štedrosť. Dr. Konštantin Schuster, vacovský biskup mestu Solnok na školu daroval 40 tisíc korún. — Vesprimský kapitulník Anton Vongronič 2000 korún daroval na chrám obci Mercali. Pán Boh zaplac!

Zlatú omšu slúžil 15. januara Jozef Ručka, vojanský kňaz na pokoji a správca fary v Drahovcach. 50 rokov je tomu, čo tento zbožný starec prvý krát

pristúpil k oltáru čo sluha Boží. Kázeň držal kostolanský farár Fraňo Koenigh; tak utešeno kázal, že skoro všetci prítomní plakali od dojatosti. Výborne líčil hodnosť, prednosť a fažkosti kňazského stavu. Nech Pán Boh ešte dlho živí toho starca v Drahovcach k spaseniu veriacich, ktorí doposiaľ neveľmi sa usilovali duchovnému k radosti slúžiť.

† **Gróf Fraňo Falkenhayn** bývalý rakúsky minister orby 12. jan. zomrel vo Viedni. V r. 1893. stal sa podpredsedom snemovne veľmožov, v r. 1897. ale predsedom snemovne vyslancov. On bol vždy verným synom cirkve.

Vyznačenie. Michal Laczkovič učiteľ v Malých Vičapoch vyznačený je od ministra orby čestným diplomom a odmenou 100 zl. že prospesne vyučuje deti v zahradníctve.

Návrat. V Pálfe 45 ročná kalvinka Zuzanna Sabó, vo Vacove 23 ročný priemyselník kalvin Imrich Tóth a 18 ročná kalvinka deva Estera Ančo, v Sobote zas protestant Ján Heklič: navrátili sa do lona cirkve Kristovej. — V Sálke 8. jan. složil katolícké vieryvyznanie Ján Turcsy, ktorý predtým protestantom bol. — V Tormaľölde 6. jan. opustil kalvínsku vieru a stal sa katolíkom Ján Tóth. — V Budapešti zas L'udevit Bátky sa navrátil do lona cirkve katolíckej z kalvínskej viery.

Pre vojenských dôstojníkov. Vojenské veliteľstvo vyzdvihlo nariadenie, ktoré dôstojníkom zakazovalo tancovať v tomto fašiangu. Dľa nového nariadenia dôstojníkom je dovoleno tancovať na zábavách uzavretých, môžu ísť i na verejné zábavy, ale tu sa majú zdržiavať tancu, nakoľko je to možné.

Blažené mesto. Spišské mesto Leibic v budúcom roku dľa rozpočtu bude mať čistého zvyšku 4680 zlatých. Toto mesto nemá žiadnej dižoby; občania tohoto mesta neplatia ani krajciara obecnej príražky. Ani na Starej-Turej nepoznajú občania obecnej príražky.

Zmizly nasledovné osoby: Maria Judek, Viktorova Fleischner, Hermina Turček, jednatel Kubo Schwarz, Maria Lukáč, Aleš Löw, Pona Medve, Roza Majer, Alžbeta Kováč, Vilem Gob, Julo Schlosser. Kam sa podeli títo ľudia, to by nám ani vševedúca štátna polícia nevedela povedať.

Teplé večere vojakom dávajú už vo všetkých kasárňach celej monarchie. V útorok a piatok vojaci dostávajú konzervy na večer, ktorá pozostáva z polievky, alebo múčneho jedla, alebo teplej prípravy, alebo kávy. Čas večer je ustanovený na 6. hodinu. Na večeru dostavia sa len ktorí chcú. Kto „po rozkaze“ o 5. hodine výnde z kasárne a nenavrátí sa na čas, nedostane večere, lebo sa neodkladá. Už doposiaľ vysvitlo, že na večeru dostávajú sa len tí, ktorí nedostávajú podpory z domu od rodinky.

Fašianková bláznivosť. Kto by nevedel, aké zbytky a bláznivosti stvára náš ľud na mnohých miestach vo fašiankový čas. V Ágriši v krčme medzi zbytkami na dve strany sa rozdelili mládenci, a v bitke i na ulici pokračovali. Strana Stanova silnejšia bola, protivníci zutekali. Lenže Stan ich ďalej pre-

nasledoval, keď už jedného mladíka chytíť mal, tento sa obrátil a zastrelil. Veru na mnohých miestach od nerozumných hovád horšie sa chovajú zbytkári mladíci; kedyže príde ten čas, že naša mládež i v zabavách bude mať pred očima kresťanskú pokoru a skromnosť?!

Nebezpeční banditi. Pollák Mór, recipovaný vlastenec v Pešťbudíne, sriadil na Dolnej zemi bandu z obyvateľov rozličných obcí, ktorí za istú summu peňazí sľubovali ľahkoverným, lakomým ľuďom trojnásobnú summu padelaných peňazí. Keď už mali peniaze, nedali patričným ničoho ba pohrozili dotieravejším, že budú prví zavretí, jestli oznámia niečo vrchnosti. Tým spôsobom vybrali 4815 zl. od chudobných ľudí. Konečne žandameria predsa len akosi zvedela o klamstve a už dosiaľ chytila jedenásť členov tej bandy.

Veľké nešťastie na železnici. Z New Yorku telegrafujú, že pri Boundbrook na železnici Lohigh-Valley srazil sa expresný vlak s lokálnym. 13 ľudí prišlo o život a 40 je ranených.

Zverský manžel. Alexander Horváth občan čepregský zašiel do mesta Šopron, kde jeho manželka žila, ktorá ho už pred dlhším časom opustila. On ju chcel nahovoriť, aby sa k nemu vrátila. Lenže náruživosť ho na toľko zaslepila, že keď sa s ňou stretol, bez slova ju nožom napadol, tak že ona nezďa ho zomrela. Vrah manžel, je už v žalári. Veru je to smutná vec, že mnohí manželia nevedia a snáď aj nechcú v svornosti spoľužiť, a veď i zo zkušnosti by mohli vedieť, že po prísaha šliapajúcich ľudí hrozne tresce Boh. Táto manželka podstúpila smrť zversko náruživý manžel ale žalár. Keď len neutečie človek ďaleko bez Boha.

Zriedkavá korisť. V Novej Vsi pri Bardiove zastrelili celkom bielu líšku.

Krvavá dohra volby. Vo V. Komlóši (torontálska stolica) po voľbe obecného predstavenstva zašli si do krčmy na oldomáš. O chvíľu strhla sa zrada a vtedy vkročila do krčmy žandárska stráž. Vadiaci jednosvorne vrhli sa na žandárov. Títo popichali síce dvoch, ale potom vytrhli im zbraň a žandári ujšli. Rozčulený ľud chcel potom podpáliť biť notára a rychtára, ale vtedy už dorazila celá trupa žandárov, na jejžto zjavenie ľudu sa rozíšiel a utišil.

Nedarmo sa menuje pálenka čertovicou. Ján Kudlik, Anna Hlavai a Anton Maha neočakávane zomreli následkom nemierneho pitia pálenky v Buda-pešti. Všetci len často napomínáme miernosti spustený slovenský ľud, aby sa chránil páleného, ktoré zdravie a vačok ba i statočnosť a dušné spasenie podkopáva, a predsa si nevšímá ľud našu radu. Kto vie, kde sú teraz tieto korhetské duše, ktoré pálenka poslala na druhý svet?

Nemocných opatrujúce dámy. Tu nenie reč o takých dámach, ktoré by len následkom dobrosrdečnosti svojej opatrovaly nemocných, lež o takých, ktoré doposiaľ dľa povolania opatrovaly v Anglicku nemocných, teraz ale ku strajku sa chystajú. A prečo, snáď je malá ich mzda? Dečo, však ich roztopašnosť na toľko pokročila, že ešte i v sieňach nemocných pukajú cigárky. Jedine to sa im nepáči, že im lekári zakazujú prstene nosiť, lebo vraj prstene sú prostriedkom šírenia chytľavých chorôb. Teraz sa ešte nápadnejšie ozdobujú šperkom, tým menej dbajú ale o nemocných. No mníšky sú a zostanú len mníšky; mníška z ohľadu na Boha v stave je zrieknuť sa všetkého, aby čím dokonalejšie mohla zodpovedať svojmu povolaniu.

„Babenko, aj mne“. Pred domom v zahrádke prikryla si babka stol, aby si obyčajnú porciu kávy do žalúdka spustila z tak obľúbenej Kathreinerovej, ktorá ju tak útle a príjemne rozpaľovala, a k ostatku dňa sily jej dodávala. Malý vnuk skryto striehol v zahrade, či vietor neposrážal zrelé ovocie na zem pre jeho žalúdok, ktorý vždy bol hotový dačo takého prijať. Práve zazrel červené jablko veľké a už radostne chcel zvolať, a jablko medzi zuby sotil. — Tu ale vtisne sa mu do dierek nosa tá lúbežná vôňa kávy. Hneď obrátil sa a uzrel babku, ktorá úsmevom prezradzovala svoju radosť nad tým, že si môže k stolu sadnúť a tú obľúbenú kávu požívať. Vábenie prituhe bolo. Chlapec hneď sotil jablko do vrečka kožených nohavíc, rýchlym skokom pristúpil k stolu aby sa neoneskoril k dobrému glgu z tej príjemnej Kneippovej kávy, obskulujúce okolo starej babky opätovne volal: Babenko aj mne. Tvár babky celkom sa vyjasnila; jako by čakala bola na prosbu dieťaťa, takým úsmevom a radosťou dívala sa naň. Hej nech aj on si zapije z tej záživnej, dobrej Kathreinerovej Kneippovej kávy sladovej, aby líčka jeho také červené zostaly, a aby sa zdravo vyvinul k radostiplnému životu.

Púť do Lourdu.

Pohnutie: 21. aug. 1899.

Smer cesty:

Budapešť — Kaniža — Marburg — Pragerhof — Villach — Francensfeste — Ala-Verona — Milano — Genova — Marseille — Toulonse — Lourdes — a tou istou cestou nazpät.

Ceny: I. triedy 220 zl.) Uplné
II. triedy 170 zl.) zaopatrenie behom
III. triedy 100 zl.) 8 dní.
III. triedy 80 zl. bez bytu a zaopatrenia.

Termín hlásenia sa:

Pri ľavnej cene: 15. júna 1899.

Pri riadnej cene: 15. júla 1899.

Obširnejšie vysvetlenie podá a programmy posielá

Dr. Fraňo Robitsek,
farár vo Velkom Maroši hontianska stolica.

DO P I S Y.

Z HORNEJ ORAVY.

Vážený pán Redaktor!

Úctipne prosím mojích pár slov uverejniť. Niesom veľmi učený, ale predsa cítim potrebu, niečo sdeliť z nášho okolia.

Zima nám našla, a mnohých nám krajanov z dolných krajoch dohnala, našich milovaných kupcov pláteníkov, ktorí svoj chlieb po svete hľadajú čestným spôsobom, a svoju familiu si tak živia, Boh im daj sily, aby sa ešte mohli prebiť vo svete proti tej veľkej konkurencii židovstva. Druhých takých kupcov vo svete máme po dnes už veľa mladých ľudí i starších za ďalekým morom v Amerike, ktorí veľké summy svojím otcom a matkám posielajú.

Musím podotknúť, že z našej farnosti sú tam mnohí, ktorí ale peknú obeť složili na oltár Pána; a síce objednali za 500 zl. jednu veľkú lampu do kostola čo dar na večnú pamiatku, ktorá lampička z Budapešti prišla veľmi krásna. Boh vám zaplať, drahí bratia za Oceanom, buďte uistení, že za to večnú odplatu mať budete. My domáci s čím sa my pochválime?

Mi i kresťania, vidte skutek spolkovitosti, a musíte naľadnúť že spojenými silami sa všetko prekonať dá. Spokovitosť činí zázraky.

Druhú radosť máme v našom chráme, krásnu novú zástavu spolku Svätého Ruženca, ktorú velebný pán farár zaopatril. Hľa čiňme pre Boha viac; istotne nás Boh požehná. Smutnú udalosť ale máme zase takú, že v celej farnosti troch obcí na veži kostola len dva malé zvonky máme, a ďalej sa nestaráme.

F. M.

V KREMNICI, 7. jan. 1899.

Dvojtíhodný Pán Redaktor!

Snáď nebude na ujmu ct. časopisu „Kresťanovi“, keď tu jedno druhé sdelim z nášho mesta.

V prvý deň januára 1899. to jest na nový rok, usporiadal tunajší katol. tovaryšský spolok, divadelné predstavenie, v troch rečiach, totiž: maďarsky, nemicky a slovensky, jako to vždy robieva od svojho počiatku.

Všeobecná pochvala patrí údom spomenutého spolku, jako i spanilomyselným slečnám, ktoré tiež neľutovaly večernieho času, dostaviť sa ku próbam.

Spomenuté divadlo vypadlo nad očakávanie, a skončilo sa s dobrým prospechom, jak duševným, tak i materialnym. Avšak pri príležitosti tejto, nerôžem mlčaním pominiť jednu trpkú zkušenosť, ktorú spolku, tak zvaná „vyššia intelligencia“ zapričinuje.

A prečo? J. dnoducho pre nič, len pre nevinné slovenské slovo. Avšak spolok prisno pridrža sa svojich stanov, a od tých odstúpiť nemôže, k vôli nikomu. Páni kremnickí nedajú nič spolku, v ničom ho nepodporujú, vyjmúc dvoch-troch, a predsa si osobujú právo nad ním, jako by jich grošom spolok udržovaný bol, a nie údami miešaného jazyka. Dobrí a čestní mešťania, kupci a remeselníci kremnickí, i na ďalej udržia spolok, bez pomoci pánskej. Len miestnosť vlastná chybí spolku, to je jeho naj väčšiou biedou.

Na začiatku osemdesiatich rokov, keď krásny dvojvážový ohrám Boží, na námestí musel byť následkom rozpukín odstránený, pod ním ležiaca krypta až do teraz stála, vyprázdnená síce od mrtvol. Teraz pred sviatkami vianočnými, mestská vrchnosť dala odpratať i spomenutú kryptu. Trpká rozpomienka a žiaľ, znovu sa prebudily u mešťanov kremnických, nad ztrátou tak krásneho a milého chrámu Božieho, ktorý tu niekdy stál.

Pán Boh nám pomáhaj!

Jeden úd spolku.

SKALICA, 7. jan. 1899.

Váženo Ctený Pán Doktor!

Ponevác som stálym čitateľom a odberateľom vašich noviniek, a bedlive pozorujem, zdáľ by sa v nich aj o našom kraji nejaký dopis nenašiel, čo nevidno; keď žiadny, tedy ja chytám pero do ruky že bych aspoň jedno-druhé načiaral. Mnohí by si o nás mysleli, že sme my už úplne zaspali, ba že už ani nedýchame od minulých volieb. No myli sa taký; nech sa len podíva na nás a hneď uvidí, jakí sme. Dobre sme naľadli, čo nám je treba. Bár naši košerliberáli mysleli, že nás už úplne porazili, no skamali sa, lebo my stojíme tak pevne jako múry hradné. Toto je heslo naše: držať spolu. Nech Boh živí vp. Kesserová dlhé roky, lebo z jeho usilovnosti zrodil sa nám „Potravný Spolok a od 14. decembra zdarne napreduje proti všetkej búrlivosti židovskej, ktorá chcela vzdor zimnému času do spolkov našich hromom biť. Pripomenem ešte niektoré udalosti. Kat. kruh k vianočným sviatkom pripravil vianočný strom. 5 chudobných detí úplne ošatil a ostatným dietkam s darkami veľkú radosť spôsobil.

Na Silvestra večer pár krčmár klavnej hospody, OKÁŇ prichystal svojim novým košerliberálnym hosťom novoročný oldomáš.

S Bohom do videnia

Ján Hrebiček.

RADOŠOVCE na deň sv. troch Kráľov.

Velactená Redakcia!

Ačkolvek z okolia nášho nie priaznivými dopismi ct. čitateľom slúžiť sa mohlo následkom nátlaku včulajšieho liberalismu; ponáhľam sa vám sdeliť i potešiteľnú zprávu, ktorou sme prekvapenými sa stali. Vstúpiš-li drahý čitateľu, do nášho chrámu Božieho, tak v duchu si pomysliš — ver studení sú to veriaci

tunajší. Jako by aj nie — si v kostole — vidíš ducha sveta, požiadavky rúcha mládeže našej. V chráme Božiom, o čo postarali sa neboží naši už zpráchnivelí predkovia, to máme; bo dôkaz najdeš, že červ nám aj tú ostatnú pamiatku jejich ničí. Z tých zástav, ktoré sú odznakom víťazstva viery; najdeš holé dolámané hole. Tie velebné zvuky organa; ktorý povzbudíť má nábožný cit veriacich, od troch rokov, utumely. Zato ale prozreteľnosť Božia, ktorá osud ľudský riadi, i na nás si spomnela; že nám vzbudíť ráčila neohrozeného bojovníka kresťanského a milodarcu predobrého. Je to veľkomožný a dôstojný pán Ignác Zimányi, farár tóroktáintský. On veľkodušný dobrodinec spomnúť si ráčil na svoje rodisko, obzvlášť na chrám náš radošovský; v ktorom niekedy krstu sv. účelným sa stal; v ktorom jak novovysvätený kňaz prvú svoju sv. Omšu Bohu Najvyššiemu obetoval. On chrámu tomuto, nielen skvostné kostolné rúcha, zástavy, harmonium atď. daroval; lež aj organ náš, behom budúceho jara celkom obnoviť veľkodušne prisľúbil. Táto jeho veľkodušná obetivosť prevyšuje cenu tisíc zlatých.

On na svoje rodné miesto filialnu obec Veska podobne nezabudnul; lebo v obci tejto svoje mladé roky strávil. On tu na stavbu novozaloženej školy, ktorej občania hrozne pustošiacim ohňom a neúrodou postihnutí a ktorí na vlastné útraty školu sebe vystavili, so 400 zlatými prispieť ráčil. Takto účinkuje ten od mnohých osočovaný a liberálnymi novinami stíhaný a prenasledovaný kňaz. Nech mu je Boh večnou odplátou.

Jedon farník.

ROVNĚ, 11. jan. 1899.

Vážení Pane!

V predošlom mesiaci bola u nás voľba na stoľníčnych výborníkov, ktorá chvála Bohu v svätej tichosti sa previedla, čo len tomu sa musí pripísať, že tá nešťastná liberálna sekta včul náš ľud zbúrila sa neopovážila, nám dosť horúcej kaše pred tromi rokmi navarila. Naši úctiví a spokojní obyvatelia nielen žalárom trestaní boli, ale ešte do veľka peňazité pokuty nevyplatili. Kto je tomu na príčine? Len tí liberálni Judášovia, ktorí chodili po domoch so smradľavými kvapkami a inšími slatkými páenkami, že by len sa liberálom šmajchlovať mohli, a keď človek do takej judáskej krčmy prišiel, sa ten známy liberálny krčmár ešte nestydil pred svojím hosťom „gymnastiku“ a tanec robiť. Však ale božského trestu neminul, lebo jako tú gymnastiku zas opakoval, nešťastne dolu hlavou padol a tak ublížil svojmu liberálnemu čelu, že musel hneď v noci lekár k nemu prísť.

Naši ľudáci berú sebe dcéry tých najväčších Judášov za manželky, čo dobré následky mať nebude, aj nášeho ct. „Kresťana“ s takou odúševnosťou nečítajú, jak predtým. Nech žije ľudová strana! Buď jej Pán Boh na pomoci!

Učiteľ.

Zo ŠIPKOVÉHO, 11. jan. 1899.

Velactená Redakcia!

Už od dávna chytal som sa pero chytiť do ruky a uvedomiť o nečom ct. čitateľov Kresťana. Ponevác ľudia od šelikád píšu, nuž dodalo to aj mne chuti. Kresťana čítam skoro každú nedeľu, ale veru nenašiel nikdy v ňom dopis od nás.

Chvála Bohu, prežil som už pekných pár rokov z milosti Božej a tak ja si sedím pri teplej peci a pukám si z mojej fajčky e rozmýšľam nad minulým a budúcim časom, ej neráz si vzdychnem pri tej mojej fajčke, čo ma už len Pán Boh neposiela preč z tohoto krízom-krázom hazaľského sveta, veď sa už ani doňho nešikujem. Hej ako to len bolo žiť, keď sme nemali ešte žiadnych hazaľkov, len čiro-čistých a statočných ľudí až do kosti. Volakedy som sa čudoval, keď sa našiel taký, ktorý predal čo mal, a odišiel za ďaleké kraje, do Ameriky, a dnes to už nenie div. Prečo? Ponevác ľud je vycicaný až do ostatného haliera.

Nového tu u nás nič není. Musím pripomenúť, že minulý rok bol pre nás veľmi dobrý, ovocia a zbožia sme mali neškodne, môžeme si hovoriť, že nás Pán Boh požehnal s obidvoma rukama, a veru ešte kedysi sa akýsi figliar opovážil povedať, šipek malo urodilo, ten zaiste zle pozrel, lebo ich ja dosť, len keby nás už Pán Boh živil a požehnával, jak na tele, tak na duši, ale ja pevne verím, že keď nám dal Pán Boh zuby dá nám aj chleba.

Len ma neprezradte a chyby opravte.

Mišo Čmulák.

V ČACHTICACH, 4. jan.

Preslávný Pán Doktor!

Ponevác chcem niečo radostného cteným čitateľom sdeliť, chytám pero, chcem opísať tie krásne a radostné udalosti, ktoré sa v našej farnosti dejú, totižto náš velactený pán kaplán M rakev vybral zo školských detí a z nedeľných chlapcov 8, a dievčieniec 12; tieto deti vyučil krásne piesne vianočné, ktorú na utiereň a na Božie narodenie pod onšou svätou pekne spievaly, ľúbil sa ten krásny spev všetkým prítomným a myslím, že aj Pánu Bohu z takých ešte nevinných úst malučkých 8 chlapcov ale vyučil vianočnú hru. Táto hra sa diala v miestnosti veľkej dvorane p. Čenkeyho kaštieľa, začiatok bol o 6. hod. 26. decembra večier. Sem dorazili vzácní hostia nasledovní: Osv. gr. Porgrác prepocht novomeský, osv. gr. Grevenicz i so svojou manželkou a zdejší páni, a tak sa naplnila ceľa táto veľká miestnosť Čalapci všetko z proroctva vyprávali. Títo páni svoje dary pokladli na znak lásky k svojemu Ježiškovi, a tieto dary sa obrátia všetky na kúň katolícky a na chrám. A táto hra sa opakovala zase 27. z tej príčiny lebo sa všetkým neušlo miesta. Tretí raz sa opakovala na nový rok. Tu ďakujem v mene všetkých v kruhu kat. Poprvé našim duchovným pánu dekanovi Bartolomeovi Reviczki p. hl. kaplánovi oduševnenému Morávek. Vrele ďakujem pánu veľkomožnému Ladislavovi Csenkei za tú miestnosť, ktorú nám zdarma prepustili. Počasie máme tu dobré, zima je milosrdná, lebo bárs pri vrchoch bývame, zato málo dreva máme, ináč je nám dobre. Viršujem Pánu Redaktorovi čo milému krajanovi v mene všetkých Čachtičanov šťastlivý nový rok.

Jozef Masárik.

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame nazpät a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

Vrele prosíme čtených spolupracovateľov a dopisovateľov „Kreštan“-a, aby ráčili dopisy v nedeľu, alebo pondelok poslať, ináč nemôžeme nich uverejniť v najbližšom čísle.

V Štiavnicí. Vy naozaj z lacného kraja musíte pochádzať. Za to by ste si aj dom kúpili s bubnom. Dobré si ale zapamätajte, že ovos vozí voz; seno je pre meno, a sečka je len s...čka. — Časkovce. Lepšia je pošablina, nežli sbieranina. Nezabudnite, že dobrého koňa musí človek dobre chovať, a zlého ešte lepšie. Lichvu len predajte, keď ani tolko sena nemáte, čo by ste pod kvočku dali. — Nestarajte sa v tej Teplej o takých laganov, môžete to i tak vedieť, že nebude zo psa slanina, ani z vlka baranina; ocot bude vždy ocot; bárs i to som počul, že od surovej kapusty kováč ozdravel, krajčír umrel. — H. J. V tej veci máte pravdu, lebo človek veru nevie, na čo ľahne a na čo stane. Tu je oheň, tam je voda, jaká tu tedy porada? — H. J. v Hrachovište. Dobré už vtedy bude, keď čert umre, a peklo shorí. Teraz ani vlastnej košeli neverte. Ináč vám aj to odkazujem, že proti jedu jest to medu. — Jozef Spolkár v Borovciach. Veru všetka sláva je len polnia tráva. — V Oravn. A. B. Také súkromné záležitosti nenie dobre uverejňovať. — Ján Brveník. Vašu kartu odovzdali sme expedícii. Už vás nemusí nos svrbieť. — Georg. Na moje meno ste vy žiadne peniaze neposlali, a jestli aj hej, ja zodpovednosť neberem na seba, lebo peniaze vždy na expedíciu treba posilať; ktorej každý groš odovzdám, a nie na redakciu. — Jožko Lapaj v Trebaticiach. Vy tak čupíte, jako sysel v diere. S tou vecou sa nemusíte tak ponáhľať, ako rak s kvasnicami; nečudujem sa, že ten liberál tak hľadel na vás, ako sova z húšťa. S tou vecou musíte do Nového Mesta ísť. — Šteruse. Vám to tak pristane, jako by sviňu osedlal, alebo jako by psovi piatu nohu dal. — Cachtice. Ja som myslel, že ste už dávno zabudli na mňa. Na také táraniny nič nedajte, lež si len myslíte, že pleva je len pleva; rozum toho panáka ani tolko neváži, jako funt kúdele. — Ohio. Kára nenie voz, ani ližica nôž. To bolo neskoro, ale dosť sporo, čo si máte v tej veci počať, odkážem vám od straky. Len aby ste sa neoduli od toho, čo vám ten zednár dá. — V. Topolčany. Kto chce napredovať, ten vždy rovno za nosom musí ísť. To aj vy musíte vedieť, že psi a páni nezatvárajú dvere. To ma teší, že ste vy taký veľký sviniar, na rok snád ešte viac sviň dochováte! Keď sa nemôžete v tej spoločnosti zdržať,

len si po tichu vzdychnite: Mlč, mlč, môj jazýčku, budeš papkať kašičku; ináč v tej spoločnosti vás i tak treba, jako vo voze piate koleso. — Hírek. Veľmi múdre. Predplatok neprišiel. Ten veru nedbá, čo si hneď o múr otrepete hlavu.

Spolu tu upozorňujeme et. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unovánie a i útraty, lež nech ide na poštu a esloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník úplne za darmo. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direkcii. Veď to potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osah, že pošťári väčší pozor dávajú na novinky a nerezhadzujú ich tak ľahkomyslné.

Prosté a figliarske nápady.

Jaký muž nejestvuje? (znuz ľudovΛ)

Prečo sa pes obzerá, keď ho naháňajú? (Lebo nemá na zadku oči.)

Jaká pec žije? (Chlavec.)

Budapeštianske obchodné zprávy.

1. Zbožle. Pšenica (žito) banátske 10.00—10.20. Od Tisy 10.10—10.70. — Od Pešti 09.80—10.75. — Zadunajské 10.42—10.60.

Raz 8.10—8.15.

Jačmeň na krmenie 6.20—6.50. — Do palenice 0.00—0.00. — Na pivo 7.80—8.70.

Oves 5.75—6.50.

Kukurica 5.50—5.70.

2. Múka.

0	1	2	3	4	5	6	7
17.30	16.70	16.00	15.30	14.80	14.00	12.90	10.00
			7½	8			
			3.60	6.00			

Otruby fajnové 3.95, grobovité 3.95.

3. Strovy. Veľká biela fizula 7.50. — Malá 7.75. Hrach 11.13. — Pšeno 04.75—5.00. Konopné semä 10.50—11.00.

4. Semä na sejbu. Červená datelina 45—55 zl. Staré semä 00—00 zl. — Lucerna 46—52 zl. — Baltacim 00.—00.00. — Muhar 6—6.25 zl. Ladník 11.50—.

5. Hyd a vajca. Kura 60 kr. — Sliedka 70 kr. — Kapún 1 zl. — Morka 0.00. — Krmená hus 2.60. — Kačka 1.20 zl. — Krmená kačka 2.90. — Vajca 7—8 kusov 20 kr., 46—47 kusov 1 zl.

6. Svine. Prasce 1 pár 120—180 kilov 54—58 kr. Staré, 1 pár 320—380 kilov 55—57 kr.

7. Telca. Živé 34—36 kr. kilo. Sekané mäso 00—00 kr. kilogram.

NEMOCNÝM L'UĐOM POTECHA A POMOC

ktorí na stužkovú hlístu a na
žalúdok trpia.

Stužková hlístu i s hlavou vyženie sa bez
boľasti za šesť minút.

Ochranný znak.

Pravdivé dostať jedine v lekárni
JOZEFA SCHNEIDER v Rešici,
hlavná ulica 6. (Dolnie Uhorsko).
Za rýchly a bezboľastný istý úči-
nok rukujem. Neškodí, bárs nenie
stužkovej hlísty. Vek udať treba.
Zákonne chráneno. Jedna škatula
s doberkou 3 zl. 60 kr. Znak
stužkovej hlísty sú tieto: Bľadosť
tvári, mútny zrak, svetlé prstene
okolo očí, chudnutie, nečistý
jazyk, netúženie po jedle, člove-
kovi zle prichádza, vracal by a
závrat má, veľa šľajmu, vpuchnu-
tie tela, žalúdok je kyslý, záha
páli, grganie, pichanie a boľasť
v črevách, klopanie srdca, ne-
riadne koluje krv, u ženských
hlavy bolenie, náchylnosť k zro-
nenosti, žiadanie smrti, zunova-

nie života. — Ďalej dostať tu i všade v lekárňach
Antonové tašky Schneiderové, ktoré sú ešte nepre-
kabátené z ohľadu účinku. — Jedna škatula stojí 2 zl.
50 kr. Pri tuhej boľasti veľká škatula 4 zl.

Opravdivo dostať, jedine v lekárni

JOZEFA SCHNEIDERA v Rešici
(Dolnie Uhorsko).

16-30

OZNAMY
PRE NAŠE NOVINY VÝLUČNE
LEN VYDAVATEĽSTVO
„KREŠTANA“ PRIJÍMA.

Papier makulatúrový

je k dostaniu u nás; metrický
cent stojí 6 zl. 50 kr.

Jediný domáci výrobok,

dostať ho

Tausig J. Budapešť VII/4 Csömöri
u. 23/a 1. em. Füredy L. Budapešť
VII/a4 Ovoda u. 24. sz.

Domáci výrobok.

Domáci výrobok.

Chýrečný 1998. č. najnovší popravený

21-30

Voltov kríž.

Takým osobám, ktoré kríž nenosia,

Voltová hviezda.

Deťom a mladým ženám: *Voltové srdce.*

Voltový popravený kríž miernym ale neprestajným magne-
tickým elektrizovaním lieči nasledovné nemoci:

Lámka, trhanie, slabosť, bezsnivosť, chladnosť nôh a rúk
zronenosť, bľadnicu, zádach, kŕče, otuhlosť, choroby kože a žalúdka
histeria, hlavybolenie, kašeľ, zvonenie ucha, klopanie srdca, kolika
atď. atď.

Cena 1 zl. 80 kr.; čo poslali sa vopred, nákladné
trovy my zaokryjeme. Cena Voltovho srdca 1 zl. 50
kr.; s doberkou o 20 kr. viac; stužka 20 kr.

Predavačom ľavnejšia cena.

Lekárň „ku
zlatému držav-
nému jablku“.

J. Pserhofer-a

Viedeň I,
Singerstrasse
Nr. 15.

krv čistiace pilulky,

predtým „Všeobecné pilulky“ zvané,

zaslúžia ostatné meno s plným právom, pretože sú ozaj veľmi
mnoho horoby, proti ktorých tieto pilulky svoj skutočne výborný
účink dokázaly.

Od mnoho rokov sú tieto pilulky všeobecne rozšírené a málo
rodín sa najdu, ktoré by malú zásobu tohto výborného domá-
ceho lieku nemaly.

Mnoho lekári odporúčali a odporúčajú tieto pilulky čo domáci
liek, zejména proti všetkým neduhám, ktoré z *planého strávenia*
a *zapchatosti* pochádzajú, ako: *zbúrenie kolovania žlči, pečien-
kovej neduhy, ochablosti čriev, koliky, nával kroy k mozku,*
zlatej žile atď.

Následkom jejich krvčistiacej vlastnosti výborne účinkujú proti
málokrvnosti a chorobám z tohto povstálým, ako **bládnici**
a nervóznemu **hlavy boleniu** atď. Tieto krvčistiace pilulky účin-
kujú mimo toho tak ľavno, že ich aj tie najslabšie osoby, ba aj
deti bez obavy užívajú môžu.

Keď sa peniaz vopredok pošlú, stojí bez poplatku 1 obalík 1 zl. 25 kr.,
2 obalíky 2 zl. 30 kr., 3 obalíky 3 zl. 35 kr., 4 obalíky 4 zl. 40 kr., 5 obalíkov
5 zl. 20 kr., 10 obalíkov 9 zl. 20 kr. Menej než jeden obalík sa neposiela.

Prosme opravdivé:

J. Pserhofer-a krv čistiace pilulky.

Za pravé len oné pilulky sa majú považovať, ktorýchto návod je s
menovým tahom J. Pserhofera zaopatrený a ktoré na pokrývke
každjej škatule ten istý tah mena v červenom písme majú.

J. Pserhofer-a lekárň, Singerstrasse 15., Viedeň, I.

Sklad pre Budapešť, u p. Jozefa Török lekárnik, Király-u. 12.

Vážna vec pre chorých na pl'úca.

Pariž. Bordeaux, Brussel 1897. čestný diplom, zlaté medaile

16-2) borový výťah

Patra Kautena

Účinnok je istý aj v tých najnebezpečnejších pádoch. Veľa listov uznania od lekárov a vysoko postavených osob. Cena litra 25 zl., 1/2 litra 12 zl. 50 kr.; 1/4 litra 6 zl. 25 kr.

Opis zdarma. — Opravdivý len u dorabateľa.

Lekáreň: **Jána Beckera,**

ku sv. Trojici v Billéde (torontálska stolica.)

Americké vreckové hodinky.

Zovnútorne jako striebro sa skvejú; barva sa nikdy nezmení. Dobré idú, napravovať ich netreba, lebo vyprobované sa dostanú. Zakaiaľ zásoba trvá, cena

len 2 zl. 80 kr.

Neskôr viac budú stáť.

Dostať ich jedine u

Alexandra Polaka,

u hl. skladníka dielne na americké hodiny.

7-25

Budapešť, V. Kálmán u. 17. M.

OD 20 ROKOV ZNÁME A CHÝRNE

KARPATSKÉ ZDRAVOTNÉ PILULKY

vynajdené a pripravené jedine **JÁNOM FRIEDRICHOM**, lekárnikom

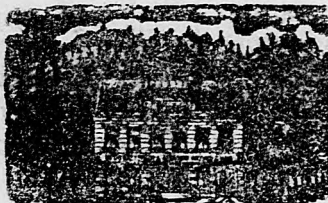
2-6

v **Malackách** (prešporská stol.)

SÚ VZÁCNYM A LACNÝM DOMÁCIM LIEKOM

proti zapchaniu, zašlamovaniu, nechuti k jedlu, žalúdočnému, katarhu, zpučnutiu žalúdka, vetrom, závratu, boleniu hlavy, zimnici, zlatej žilke, výsypu, žltici, bledačke a starým otvoreným ranám.

Cena týchto piluliek je tak ľavná že i každý chudobný si ich kúpiť môže, stojí totiž jedna škatuľka s 15 pilulkami 21 kr., balíček obsahujúci 6 škatuliek stojí 1 zl. 5 kr. Keď sa

Známka ochrany.

k cene piluliek priloží 20 kr. a peňažitá hotovosť keď sa pošle poštovou poukážkou, tak zásielka piluliek pošle sa s vyplatením už poštovného kamkoľvek v rakúsko-uhorskej ríši. Menej než balíček nezasiela sa. Jediné zasielateľstvo u **Jána Friedricha**, lekárnika v Malackách, v prešporskej stolici.

Výstraha! Ponevác moje pilulky často falšované bývajú, prosím tieto len u mňa kupovať.

Výťah z podakovaní.

Ctený pane! Istá Maria Csanová, ktorá od 20 rokov trpela za suché lamanie a krče v údoch, následkom užívania vašich výborných piluliek, sa tak vyliečila, že sa nevie prenadiť, kde sa tie hrozné bolesti z jej tela podely a preto sa vám, ctený Pane za zdravie modlí! Vaše pilulky sú tak obľúbené okolo nás, že ich hľadajú z celého okolia, čo aj svedčí, že zásobu objednávam.

V Kraskove dňa 15-tého febr. 1895.

Ludmila Skultéty.

Blahorodý Pane Apothekár! Ponevác som už u vás pred pár rokmi objednané zdravotné karpatské pilulky spotreboval, ktoré oni slúžily k zdraviu prosím zas o päť škatuliek karpatských piluliek obratom pošty zaslať.

Kumbaja 12. okt. 1896.

S úprimnou úctou Albert Brandt rolník.

Veľkomožný Pane! Prosím keďby mi čo najskôr ráčili poslať z ich výtečných karpatských piluliek a síce jeden balíček. Vrelé vďaky im lebo bez ich zdravotných piluliek ani života nemám, ktoré môj život predlžujú, nech Ich Boh z neba požehná a dá im stále zdravie, by aj naďalej mohli predlžovať život nemocným k nim sa utikajúcim.

Nyitra-Ujlak dňa 25-tého okt. 1895.

Štefan Vavriko.

Ctený Pane! Uctive prosím, aby ste mi čím skôr, jestli možno, obratom pošty tri škatulky vašich výborných karpatských piluliek zaslať.

Marburg-Steiermark 30. júni 1896.

S úplnou úctou Karol Tögl k. v. r.

Blahorodý Pán Apothekár! Prosím, ráčte mi hneď 2 škatulky vašich vzácnych karpatských piluliek poslať, lebo už nemám viac s nich, a vaše pilulky staly sa v mojej domácnosti nevyhnutne potrebným liekom.

Bács 26. sept. 1886.

S úctou Jakub Holinger kupec.

Ctený Pán Apothekár! Prosím ich znova, aby mi ráčili zaslať jednu škatulku Karpatských piluliek. Ja užívam tieto už dvanásť rokov, a dosavád som so žiadnym liekom taký výsledok neobslahul.

Dad, 12. okt. 1896.

S úctou Jozef Nemes.

Blahorodný Pane! Ráčte mi poštovým obratom doposlať 3 balíčky z vašich výborných karpatských piluliek; ktoré sa proti nesnesiteľnému hlavobólu čo výborný liek dokázaly a dokazujú.

V Slovenskom-Aradači dňa 7. jan. 1895.

S úctou Jozef Kolenyi učiteľ.